

На основу члана 63. став 4. и члана 102. став 8. Закона о банкама („Службени гласник РС“, бр. 107/2005, 91/2010, 14/2015 и 19/2025) и члана 15. став 1. и члана 64. став 2. Закона о Народној банци Србије („Службени гласник РС“, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 – др. закон, 44/2010, 76/2012, 106/2012, 14/2015, 40/2015 – одлука УС, 44/2018 и 19/2025), Извршни одбор Народне банке Србије доноси

О Д Л У К У

О БЛИЖИМ УСЛОВИМА И НАЧИНУ ВРШЕЊА КОНТРОЛЕ БАНАКА И ПОСЕБНЕ РЕВИЗИЈЕ БАНКЕ

Уводне одредбе

1. Овом одлуком прописују се ближи услови и начин вршења контроле бонитета и законитости пословања банака (у даљем тексту: контрола банака) у складу са Законом о банкама (у даљем тексту: Закон) и другим законом по коме је Народна банка Србије надлежна за вршење надзора над пословањем банака, као и ближи услови и начин вршења посебне ревизије.

2. Контролом банака Народна банка Србије цени стабилност и сигурност пословања банке, односно адекватност тржишног понашања банке, а нарочито следеће:

1) финансијски положај, пословну политику и стратегију банке, као и утицај промена у пословној политици, стратегији или обиму пословања банке на њен финансијски положај и ризични профил;

2) адекватност управљања банком и организациону структуру, као и адекватност и поузданост система унутрашњих контрола банке;

3) ризике којима је банка изложена или може бити изложена у свом пословању, као и обухватност и поузданост успостављеног система управљања тим ризицима, а нарочито адекватност и поузданост процеса интерне процене адекватности капитала, као и ликвидности банке, њихово доследно спровођење и резултате те процене;

4) адекватност капитала банке у односу на ризике којима је банка изложена или може бити изложена у свом пословању и на успостављени систем управљања тим ризицима;

5) адекватност и тачност извештаја које банка доставља Народној банци Србије, као и података и информација које је банка дужна да јавно објављује;

6) да ли банка послује у складу са одредбама Закона и прописима Народне банке Србије донетим на основу Закона;

7) да ли банка послује у складу са одредбама другог закона по којем је Народна банка Србије надлежна за вршење надзора над пословањем банака и прописом донетим на основу тог закона, укључујући прописе којима се уређују финансијске и платне услуге (област заштите корисника), те спречавање прања новца, финансирања тероризма и финансирања ширења оружја за масовно уништење, односно друге прописе чију примену код банака надзире Народна банка Србије;

8) да ли банка послује у оквирима стандарда опрезног банкарског пословања и праксе доброг корпоративног управљања, односно да ли на било који начин угрожава бонитет банке или права и интересе корисника, депонената и других клијената банке;

9) да ли су људски, материјални и други ресурси, као и систем управљања ризицима банке, успостављени тако да обезбеђују правилну примену прописа приликом пружања услуга корисницима и поступање према корисницима с пажњом доброг стручњака, односно у складу с начелом савесности и поштења и добрим пословним обичајима.

Начин вршења контроле

3. Народна банка Србије врши контролу банака у складу са својим годишњим планом, односно по потреби, на основу дискреционе процене, на основу приступа заснованог на процени ризика.

Контролу банака Народна банка Србије врши посредно и непосредно.

Посредну контролу банке Народна банка Србије врши контролом извештаја и друге писмене и електронске документације коју јој банка на основу прописа, односно на захтев Народне банке Србије доставља у складу са Законом, као и на основу других података о пословању банке којима располаже.

Непосредну контролу банке Народна банка Србије врши увидом у пословне књиге и другу писмену и електронску документацију банке, односно њених клијената, као и информациони систем банке.

Непосредну контролу банке Народна банка Србије врши у седишту и свим организационим деловима и просторијама банке (филијале, експозитуре, простор где је смештена одређена опрема и сл.), односно лица која су с банком код које се врши контрола повезана имовинским, управљачким и пословним односима.

Подаци и документација из става 4. ове тачке могу да се копирају за потребе контроле Народне банке Србије.

Посредна и непосредна контрола врше се и обављањем разговора с руководиоцима и запосленима банке и/или узимањем писмених изјава тих лица.

Разговори из става 7. ове тачке могу се тонски снимати, ако је:

- 1) руководилац, односно запослени банке с којим се разговор обавља у поступку посредне контроле дао претходну сагласност;
- 2) руководилац, односно запослени банке с којим се разговор обавља у поступку непосредне контроле о тонском снимању претходно писмено или усмено обавештен.

Ако руководилац, односно запослени из става 8. одредба под 1) ове тачке без оправданог разлога одбије тонско снимање разговора, Народна банка Србије то узима у обзир приликом процене поступања банке у поступку контроле у смислу члана 109а Закона, као и у оквиру оцене критеријума из члана 116. Закона.

Народна банка Србије може извршити контролу над било којим чланом банкарске групе на начин утврђен у овој тачки.

Лица овлашћена за непосредну контролу

4. Непосредну контролу банке врше запослени у Народној банци Србије које решењем за то одреди гувернер Народне банке Србије (у даљем тексту: гувернер) или лице које он овласти.

Решењем из става 1. ове тачке може се одредити и друго лице које није запослено у Народној банци Србије да учествује у поступку непосредне контроле, ако због одговарајућих стручних знања може пружити подршку запосленима из тог става.

У поступку непосредне контроле банке могу учествовати и овлашћена лица страног регулаторног тела које контролише, односно надзире пословање чланова исте банкарске групе у којој је и та банка, у складу са споразумом о сарадњи закљученим између Народне банке Србије и тог тела.

У решењу из става 1. ове тачке наводе се банка, односно друга лица код којих се врши непосредна контрола и предмет те контроле.

Доношењем решења из става 1. ове тачке покренут је поступак непосредне контроле банке.

Гувернер или лице које он овласти може у току непосредне контроле банке допунити, односно изменити решење из става 1. ове тачке.

Запослени из става 1. ове тачке, као и овлашћена лица из ст. 2. и 3. те тачке (у даљем тексту: овлашћена лица) дужни су да о налазима извршене непосредне контроле банке сачине записник о контроли.

Записник о контроли

5. О налазима извршене контроле банке, односно неправилностима у пословању банке утврђеним у поступку контроле сачињава се записник (у даљем тексту: записник о контроли), осим у случају да се закључи супервизорски споразум из члана 107а Закона.

Изузетно од става 1. ове тачке, ако је банка у поступку посредне контроле обавестила Народну банку Србије о неправилностима у свом пословању, Народна банка Србије не сачињава записник о контроли, већ према банци може предузети мере из члана 110. став 1. Закона, односно неку од мера из чл. 113. до 115. Закона, у складу с критеријумима из члана 116. Закона.

На поступак посредне контроле банке након сачињавања записника о контроли сходно се примењују одредбе ове одлуке које се односе на поступак непосредне контроле банке.

6. Неправилностима у пословању банке (у даљем тексту: неправилности) сматра се поступање банке супротно одредбама Закона, прописа којима се уређују финансијске и платне услуге, прописа којима се уређује спречавање прања новца, финансирања тероризма и финансирања ширења оружја за масовно уништење, прописа Народне банке Србије или другог закона и/или прописа, стандардима опрезног банкарског пословања, пракси доброг корпоративног управљања, односно поступање које на други начин угрожава њен бонитет или права и интересе корисника, депонената или других клијената банке, а код мера из члана 109. и чл. 113. до 115. Закона – и када је вероватно да ће, између осталог услед тога што се њено финансијско стање брзо погоршава, укључујући погоршање ликвидности, све већи ниво задужености, ненаплативих кредита или концентрације изложености, банка ускоро поступити супротно одредбама Закона, прописа Народне банке Србије или другог закона и/или прописа.

7. Записник о контроли Народна банка Србије доставља банци чије је пословање било предмет контроле, која на њега може дати примедбе у

року који одреди Народна банка Србије а који не може бити краћи од десет дана од дана достављања тог записника.

Банка доставља Народној банци Србије примедбе на записник о контроли из става 1. ове тачке, које су потписали председници управног и извршног одбора банке.

Ако провером навода изнетих у примедбама из става 2. ове тачке утврди чињенично стање битно различито од оног наведеног у записнику о контроли, Народна банка Србије сачињава допуну записника о контроли, која се доставља банци.

Народна банка Србије неће разматрати примедбе банке на записник о контроли које се односе на промену чињеничног стања насталу након периода за који је извршена контрола (пресечни датум), али их може узети у обзир при изрицању мере из Закона.

8. Народна банка Србије доноси решење о обустави поступка контроле ако у записнику о контроли нису утврђене неправилности или су утврђене мање значајне неправилности, или ако банка у Законом прописаном року својим примедбама основано оспори све налазе из записника о контроли или део тих налаза, тако да преостале неправилности представљају мање значајне неправилности.

Народна банка Србије може донети решење о обустави поступка контроле ако банка у року прописаном за достављање примедба на записник о контроли достави доказе да су утврђене неправилности отклоњене или да је отклоњен део тих неправилности, и то тако да преостале неправилности представљају мање значајне неправилности.

Решења из ст. 1. и 2. ове тачке достављају се банци.

Решење о привременој мери

9. Ако Народна банка Србије донесе решење о привременој мери у складу с чланом 109. Закона – то решење има правно дејство до изрицања мера из члана 110. став 1. или члана 113. Закона, или до доношења решења о обустави поступка по том решењу, односно до обустављања поступка контроле банке.

Решење о привременој мери може бити мењано и/или допуњавано уколико Народна банка Србије оцени да постоје оправдани разлози за то или нове чињенице које су настале након његовог доношења.

Писмена опомена

10. Писмена опомена из члана 111. Закона упућује се банци у чијем су пословању утврђене неправилности које нису битно ни непосредно утицале на њено финансијско стање и/или пословање, али би могле имати такав утицај ако се не би отклониле.

Писмена опомена упућује се и банци у чијем су пословању, односно поступању утврђене неправилности у примени прописа које до тренутка упућивања те опомене нису довеле до значајних последица по већи број корисника, али су такве последице могле наступити.

Писмена опомена садржи рок за отклањање неправилности и рок у којем је банка дужна да Народној банци Србије достави извештај о отклоњеним неправилностима, с приложеним доказима.

Народна банка Србије контролише да ли је банка отклонила утврђене неправилности после истека рока из става 3. ове тачке, или пре истека тог рока ако добије обавештење банке да су неправилности отклоњене.

11. Народна банка Србије обуставиће поступак контроле банке којој је упутила писмену опомену кад утврди да су, у року предвиђеном у писменој опомени, утврђене неправилности отклоњене, односно може обуставити овај поступак ако су утврђене неправилности отклоњене или у великој мери отклоњене.

Ако неправилности из става 1. ове тачке нису отклоњене, односно ако нису у великој мери отклоњене – Народна банка Србије предузеће према банци из тог става нову меру из члана 110. став 1. Закона, односно неку од мера из чл. 113. до 115. Закона, у складу с критеријумима из члана 116. Закона.

Решење о налозима и мерама

12. Народна банка Србије доноси решење којим изриче налоге и мере у складу с чланом 112. Закона.

Банка је дужна да Народну банку Србије обавести о спровођењу налога и мера из става 1. ове тачке, на начин и у роковима утврђеним решењем из тог става.

Народна банка Србије контролише спровођење налога и мера из решења из става 1. ове тачке после истека рока за њихово извршење, или пре истека тог рока ако добије обавештење банке да су налози извршени.

Решењем из става 1. ове тачке може се утврдити орган управљања банке или члан овог органа који је одговоран за спровођење налога и мера из тог решења.

Гувернер или лице које он овласти може решењем овластити поједине запослене у Народној банци Србије да у банци дневно проверавају и прате извршење налога и мера изречених решењем из става 1. ове тачке.

13. Народна банка Србије обуставиће поступак контроле кад утврди да је банка у року спровела све налоге и мере из решења из тачке 12. став 1. ове одлуке, односно може обуставити овај поступак ако су неправилности на основу којих су изречени ти налози и те мере отклоњене, или ако су отклоњене у тој мери да су преостале само мање значајне неправилности.

Ако утврди да неправилности из става 1. ове тачке нису отклоњене – Народна банка Србије предузеће према банци из тог става нову меру из члана 110. став 1. Закона, односно неку од мера из чл. 113. до 115. Закона, у складу с критеријумима из члана 116. Закона.

Ако утврди да је банка којој је изречена нека од мера из члана 110. став 1. Закона учинила нову неправилност или јој се након пресечног датума финансијско стање погоршало – Народна банка Србије може према тој банци предузети нову меру из члана 110. став 1. Закона, односно неку од мера из чл. 113. до 115. Закона, у складу с критеријумима из члана 116. Закона.

Мере ране интервенције

14. Народна банка Србије може, независно од предузетих мера из тач. 10. и 12. ове одлуке, донети решење којим налаже банци једну или више мера из члана 113. став 1. Закона, у складу с критеријумима из члана 116. Закона.

Решењем из става 1. ове тачке утврђује се рок у којем је банка дужна да поступи у складу с мерама из тог решења и да Народној банци Србије достави одговарајући доказ о томе.

15. Народна банка Србије обуставиће поступак контроле банке ако утврди да је банка благовремено поступила у складу с мерама из тачке 14. став 1. ове одлуке и да су неправилности на основу којих су изречене те мере отклоњене, односно може обуставити овај поступак ако су утврђене неправилности отклоњене, или ако су отклоњене у тој мери да су преостале само мање значајне неправилности. У супротном, Народна банка Србије изрећи ће банци нову меру из тачке 14. став 1. ове одлуке, односно неку од мера из члана 110. Закона, у складу с критеријумима из члана 116. Закона.

У случају знатног погоршања финансијског стања банке или теже повреде закона, прописа Народне банке Србије и других прописа или статута банке, када оцени да мере из члана 113. Закона нису довољне да поправе такво стање у банци – Народна банка Србије може решењем наложити разрешење, односно смену свих или појединих чланова органа управљања банке, носилаца кључних функција и других лица на руководећем положају у банци, у складу с чланом 114. Закона.

Када оцени да разрешење, односно смена свих или појединих чланова органа управљања банке, носилаца кључних функција и других лица на руководећем положају у банци из става 2. ове тачке није довољна да се поправи стање у банци – Народна банка Србије решењем којим именује једно или више лица за привременог управника уводи у банци привремену управу, у складу са одлуком којом се уређују услови и начин обављања привремене управе у банци.

Новчана казна

16. Ради изрицања новчане казне банци или члану управног, односно извршног одбора банке у складу с чланом 117. став 1. Закона, банка је дужна да Народној банци Србије, на њен захтев, у остављеном року достави податке о подели овлашћења и одговорности за послове из делокруга управног, односно извршног одбора банке утврђене статутом и унутрашњим актима банке, приходу банке у претходној пословној години, просеку зарада чланова управног и извршног одбора банке за период који је наведен у захтеву Народне банке Србије, као и друге одговарајуће податке.

17. Банка је дужна да Народној банци Србије достави доказ о уплати на рачун Народне банке Србије новчаних казни из тачке 16. ове одлуке најкасније у року одређеном решењем о изрицању новчане казне.

Обавеза по основу новчане казне изречене члану управног, односно извршног одбора, укључујући и бивше чланове тих одбора – не може се платити из имовине банке.

Ако банка плати казну уместо чланова управног, односно извршног одбора банке у складу с чланом 117. став 11. Закона, дужна је да Народној банци Србије, у року од осам дана од истека рока из става 1. ове тачке, достави доказ о уплати из тог става, као и да предузме све неопходне мере како би се од тог лица намирала у износу те казне и да о том намирењу достави доказ Народној банци Србије.

Ако се обавеза по основу новчане казне из ове тачке не плати у року утврђеном решењем о изрицању те казне, Народна банка Србије има право да обрачунава затезну камату на износ тог дуга.

У случају из става 4. ове тачке, Народна банка Србије непосредно ће спровести принудно извршење преносом износа новчане казне с рачуна банке који се води код Народне банке Србије.

Одузимање дозволе за рад

18. Народна банка Србије доноси решење о одузимању дозволе за рад банке у случајевима прописаним чланом 130. став 1. Закона, односно може донети то решење у случајевима из става 2. тог члана.

Дијагностичко испитивање

19. Народна банка Србије може, ради прикупљања, обраде и анализе потребних података, вршити дијагностичко испитивање пословања банке непосредним увидом у њене пословне књиге и другу документацију, у складу с чланом 101б Закона.

О извршеном дијагностичком испитивању овлашћена лица сачињавају извештај који се не доставља банци.

Достављање аката у вези с вршењем контроле банке

20. Достављањем банци решења, записника о контроли, других аката и писмена који су у вези с вршењем контроле банке, сматра се да су они достављени члановима органа управљања банке и не може се доказивати супротно.

Контрола банке на захтев и за потребе државних органа и институција

21. Одредбе ове одлуке сходно се примењују и на контролу банке коју Народна банка Србије врши на захтев и за потребе поступака других овлашћених домаћих државних органа и институција, о чему се саставља извештај, који се доставља том органу/институцији.

Ближи услови и начин вршења посебне ревизије

22. Ако оцени да је за потребе вршења контроле банке потребно прикупити, анализирати и обрадити одређене податке у вези с пословањем банке који нису обухваћени извештајем о ревизији годишњих финансијских извештаја банке – Народна банка Србије може банци наложити ангажовање спољног ревизора ради обављања посебне ревизије финансијских извештаја банке и члана банкарске групе или њихових појединих делова, као и ради обављања других врста ревизије, односно испитивања појединих пословних процеса и података у вези с пословањем ових лица (у даљем тексту: посебна ревизија).

Народна банка Србије утврђује предмет посебне ревизије и у складу с тим предметом може утврдити додатне критеријуме које ревизор с листе из члана 52. став 3. Закона мора да испуни да би га банка могла изабрати за вршење посебне ревизије, укључујући трошак његовог ангажовања, као и његове оперативне, техничке и кадровске капацитете.

Оцену испуњености критеријума из става 2. ове тачке Народна банка Србије може спровести сама или може наложити банци да ангажује спољног ревизора применом тих критеријума.

Прелазна одредба и завршне одредбе

23. Поступци контроле банке започети пре дана почетка примене ове одлуке у складу са Одлуком о ближим условима и начину вршења контроле банака и посебне ревизије банке („Службени гласник РС“, бр. 30/2015, 1/2020 и 77/2023) – окончаће се према одредбама те одлуке.

24. Даном почетка примене ове одлуке престаје да важи Одлука о ближим условима и начину вршења контроле банака и посебне ревизије банке („Службени гласник РС“, бр. 30/2015, 1/2020 и 77/2023).

25. Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“, а примењује се од 1. октобра 2025. године.

ИО НБС бр. 29
12. јуна 2025. године
Београд

Председавајућа
Извршног одбора Народне банке Србије
Г у в е р н е р
Народне банке Србије

Др Јоргованка Табаковић, с.р.